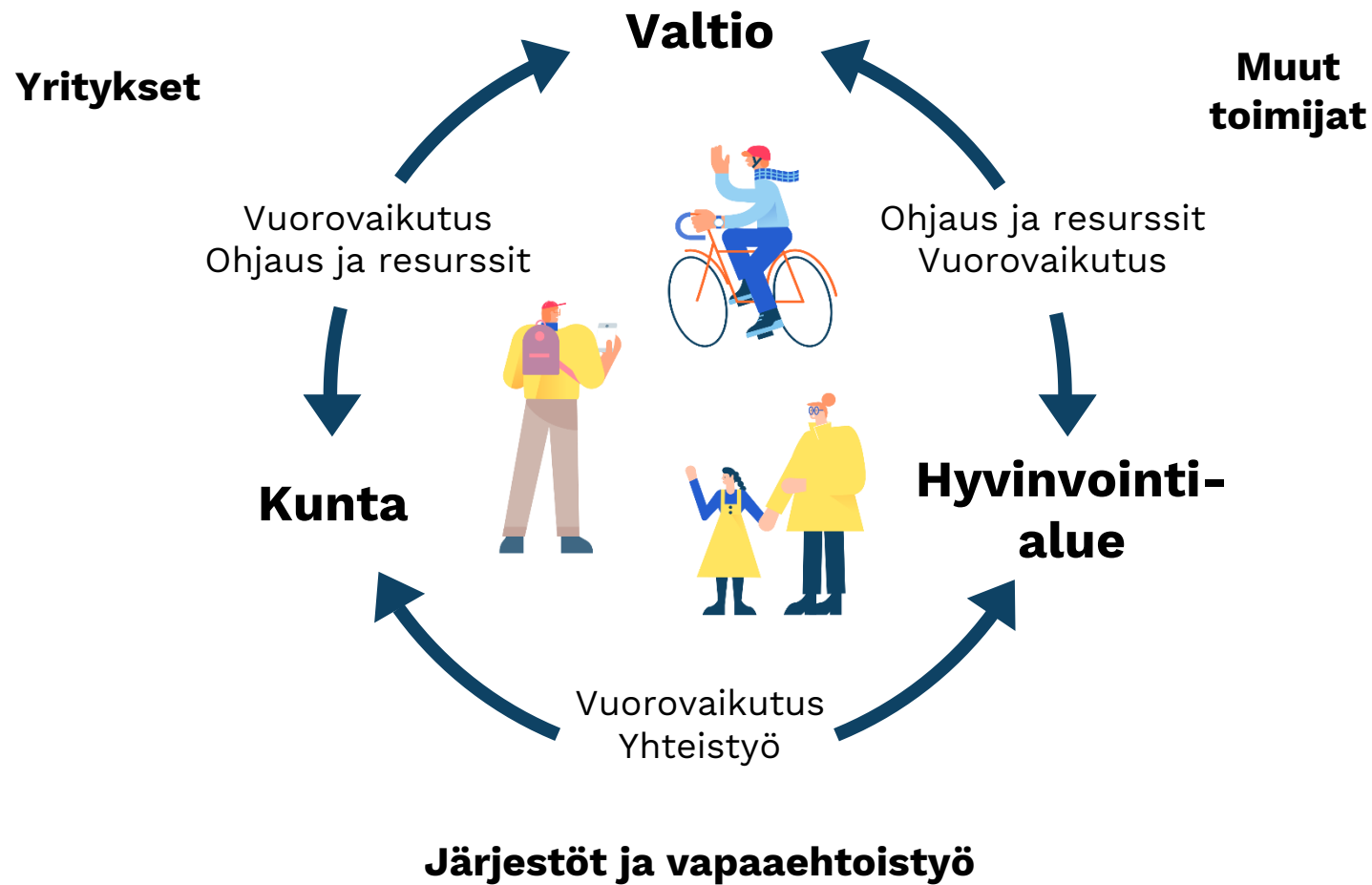

Johdatus yhdyspintateemaan – johtaminen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Maakunnallistuva aikuissosiaalityö –kehittämisen verkoston
tapaaminen 3.10.2022

Sami Niemi, @namisiemi

Toimijat ja tavoitteet

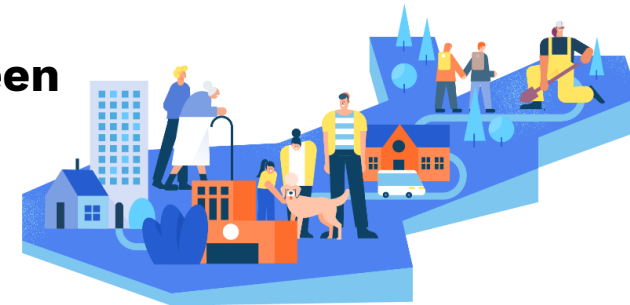

Yhdyspintatyön lähtökohtia

Yhdyspinnat voidaan määritellä kahden tai useamman organisaation toiminnallisiksi rajoiksi ja yhteistyön paikoiksi. Hyvin toimivat yhdyspinnat takaavat oikea-aikaiset ja oikeatasoiset palvelut. → Yhdyspintatyössä onnistuminen on asukkaiden näkökulmasta ydintärkeää.

- ✓ Kunta ja hyvinvointialue ovat keskenään **tasavertaisia juridisia toimijoita** ja sote- ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille.
- ✓ Yhteistyössä on kiinnitettävä **huomiota alueiden ja kuntien erilaisuuteen** sekä asukasnäkökulmasta **kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin**, jotta heidän palvelunsa varmistetaan myös yhdyspinnoilla, **eivätkä palveluketjut pääse katkeamaan.**
- ✓ Tärkeää on se, **ettei uudistus vaaranna jo toimivia ja vakiintuneita yhteistyömalleja ja toimintatapoja** vaan niitä voitaisiin toteuttaa myös järjestämisvastuun siirtymisen jälkeen.
- ✓ **Yhteisenä tavoitteena ovat hyvinvoivat asukkaat ja elinvoimaiset kunnat ja alueet.**

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä useilla eri osa-alueilla

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen

Työllisyyden hoito

Maahanmuutto ja kotoutumisen edistäminen

Turvallisuus ja häiriötilanteisiin varautuminen

Paikalliseen/alueelliseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä

- Väestörakenne
- Etäisyydet
- Sosio-ekonominen rakenne
- Kunnan ja HVA:n talous
- Toimintakulttuuri
- Resurssit
- Organisointi

EI OLE OLEMASSA OIKEAA EIKÄ VÄÄRÄÄ TAPAA TEHDÄ YHTEISTYÖTÄ - KAIKKIALLA ON PAIKALLINEN TAPA SEN TEKEMISEEN

Yhdyspintajohtaminen

Johtaminen ratkaisee yhteistyön onnistumisen

- Johtaminen ja johtamisen rakenteet perustana kuntien, hyvinvointialueiden sekä muiden toimijoiden yhteistyön onnistumiselle
- Johtamisen perustuttava yhteiseen ja realistiseen tilannekuvaan
- Toiminnan rakenteellisuus ja sovitut toimintamallit helpottavat yhteistyötä

Hyvinvointialue

Aluevaltuusto

Strategisen johtamisen taso
Hyvinvointialuestrategia

Aluehallitus

Toiminnan
johtamisen taso
Johtoryhmä

Lauta/valiokunnat

Palvelualueet
Järjestämisvastuulliset
tehtävät

Kunnat

Kunnanvaltuustot

Strategisen johtamisen taso
Kuntastrategiat

Kunnanhallitus

Toiminnan
johtamisen taso
Johtoryhmä

Lauta/valiokunnat

Palvelualueet
Järjestämisvastuulliset
tehtävät

**Yhteiset
strategiset
tavoitteet**

**Strategian
valmistelu**

**Palveluiden
yhdyspinnat**

Yhteiset asiakkaat / asukkaat

Maakuntien liitot

Koulutuskuntayhtymät

Kolmas sektori

Muut sidosryhmät

*Huom. Hyvinvointialueilla on lakisääteinen velvollisuus tehdä yhteistyötä alueen eri sektorien toimijoiden kanssa, mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä

Yhteistyön johtamisjärjestelmän rakenneosat

Lainsäädännön puitteet ja reunaehdot

Lainsäädäntö määrittää tehtävät ja ohjaa yhteistyön toteuttamista.

Lainsäädäntö jättää kuitenkin väljyyttä sopia yhteistyötavat ja -rakenteet kunkin alueen erityispiirteet huomioon ottaen.

Yhteinen tilannekuva ja tietopohja

Yhteisiä asukkaita ja palvelutarpeita koskevan tilannekuvan ylläpidon tulisi olla jatkuvaa.

Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat ja näihin liittyvä yhteistyö muodostavat tilannekuvan pohjan.

Yhteiset tavoitteet ja niiden seuranta

Yhteistyötä ohjaamaan tarvitaan yhteisiä tavoitteita. Tavoitteiden tulee olla realistisia, konkreettisia ja mitattavia.

Tavoitteet ja niiden seuranta tulee dokumentoida.

Määritelty työnjako ja vastuut

Toimijoiden roolit, työnjako ja vastuut tulee tunnistaa ja kuvata.

Jokaiselle yhteistyön osa-alueelle tulee nimetä vastuutahot hyvinvointialueen ja kuntien osalta.

Sovitut yhteistyön toimintamallit

Yhteistyö edellyttää myös yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Mm. miten tavoitteista ja työnjaosta sovitaan ja miten näitä tarvittaessa muutetaan, miten tietoa osapuolten välillä jaetaan, miten epäkohtia ja ristiriitoja ratkotaan.

Yhteistyön foorumit ja areenat

Onnistunut yhteistyö edellyttää poliittisen-, virka- ja toimialajohdon säännöllisiä kohtaamisia. Tämän mahdollistavia rakenteita tarvitaan eri tasoilla.

Yhteistyön foorumit ja areenat voivat olla pysyviä tai tilapäisiä.

Seitsemän suositusta hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyön rakentajille

1. Tunnistakaa alueellanne vallitseva yhteistyökulttuuri vahvuuksineen ja heikkouksineen, ja rakentakaa tämän tiedon pohjalta uutta yhteistyötä.
2. Varmistakaa yhteisen tietopohjan saatavuus ja hyödyntäkää sitä.
3. Määritelkää yhteiset strategiset menestystekijät ja tavoitteet sekä hyödyntäkää niitä kuntien ja hyvinvointialueen strategiatyössä.
4. Perustakaa tarvittavat yhteistyörakenteet eri tasojen yhteistyötä varten ja varmistakaa niissä toimivien ihmisten valta sopia asioista.
5. Hyödyntäkää olemassa olevia toimintamalleja ja välineitä kuten hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa ja varmistakaa, että yhteistyötä käsittelevät suunnitelmat muodostavat yhteensopivan kokonaisuuden.
6. Käyttäkää aikaa ja resursseja toimivan yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseen, sillä hyvin toimiva yhteistyö on asukkaiden, kuntien ja hyvinvointialueen etu.
7. Arvioikaa ja kehittäkää kokemusten perusteella yhteistyön toimintamallia ja jakakaa näitä kokemuksia avoimesti.

Tiedolla johtamisen näkökulmia

Kansallisesti saatavissa olevat tiedot (perusrekisterit, automaattinen talousraportointi jne.),
raportoitavat tiedot

Kuntien
hyvinvointialueilta
tarvitsemat
johtamistiedot
yhdyspinnoilta

Kunta

Yhdyspintojen
näkökulma, kunnat &
hyvinvointialueet
Yhteiset tiedot
yhdyspinnoilta

Kunta + Alue

Hyvinvointialueen
kunnilta tarvitsemat
johtamistiedot
yhdyspinnoilta

Alue

Hyvinvointikertomusten tiedot (minimitietosisältö), Vähimmäistietosisältöasetuksen tiedot + Muut tunnistetut raportointivelvoitteet, joiden kautta tietoa kertyy.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnat

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen sote-uudistuksessa

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nostettu yhdeksi keskeiseksi asiaksi sote-uudistuksessa
- Kunnilla jatkossakin keskeinen rooli hyten toteuttamisesta yhdessä hyvinvointialueiden ja muiden toimijoiden kanssa
- Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevat pykälät 6 ja 7
  - Pykälässä 6 on määritelty kuntien vastuut hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle
  - Pykälä 7 koskee puolestaan hyvinvointialueiden vastuita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
- Kunnilla ja hyvinvointialueilla on siis yhteinen vastuu alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä -> **yhteistyö keskiössä**
- Hyte-kerroin kannusteena kunnille ja hyvinvointialueille

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhte-tehtävät 1.1.2023 lukien

- Kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät:
  - Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
  - Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
  - Tehtävä päätösten vaikutusten ennakoarviointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.
  - Nimettävä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho.
  - Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
  - Raportoitava valtuustolleen vuosittain hytestä ja valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja –suunnitelma.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä:
  - toistensa kanssa ja tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan
  - alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnan ja hyvinvointialueen on edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- Hyvinvointialue järjestää vuosittaiset alueelliset neuvottelut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toteutuksesta ja seurannasta, kuntien on osallistuttava näihin

Hyte-johdamiseen liittyyvät asiat 2023->

- **Jaetun johtamisen vaatimus** hyvinvointialueen kanssa
- **Poikkihallinnollinen hyte(tu):n** huomioiminen kunnan toiminnassa
  - Organisaatorakenteet omassa toiminnassa, yhteistoiminnassa HVA kanssa
- Määritetyistä **vastuista huolehdittava**
- Johtamisen pohjaututtava tietoon – **yhteinen tietopohja** tärkeä
- **Riittävät resurssit** ja osaaminen varmistettava
- **Ymmärrys hyte-työn roolista** kaikilla tasoilla
- **Luottamushenkilöiden rooli** (osin yhteiset luottamushenkilöt)
  - Tiedon saanti, huomiointi, seuranta, reagointi, pitkäjänteisyys
- **Strateginen ote**
- Ei pelkästään lakisäateistä toimintaa
- Palveluiden tuottaminen, kilpailuttaminen, yhtiöittäminen hyvinvointialueille pohdintaan?

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

Varhaiskasvatus
Perusopetus
Lukiokoulutus
Ammattillinen koulutus
Vapaa sivistystyö
Taide- ja kulttuuripalvelut
Kirjastopalvelut
Nuorisopalvelut
Liikuntapalvelut
Opiskeluhoolto

Elinympäristön kehittäminen

Maapolitiikka
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
Liikenne, joukkoliikenne
Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
Vesihuolto
Jätehuolto
Energiatuotanto- ja jakelu
Rakennusvalvonta
Asuntotoimi
Ympäristönsuojelu ja -terveydenhuolto
Turvallisuus ja varautuminen

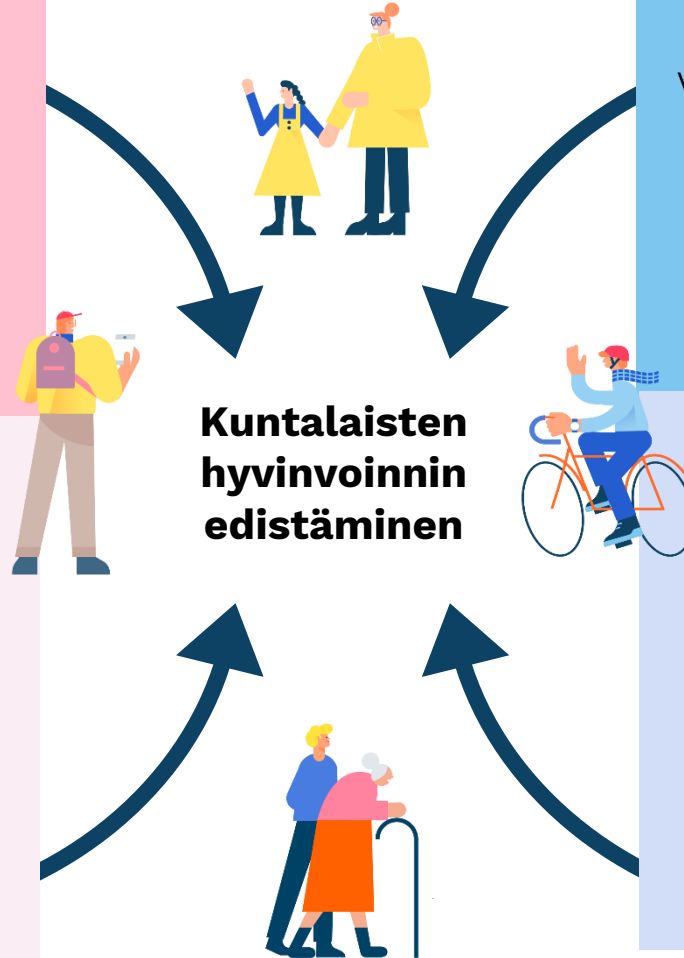
Kunnan elinvoiman edistäminen

Paikkakunnan vetovoimaisuus
Vaikeasti työllistettävien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, alueen markkinointi, avoin data
Resurssiviisaat toimintatavat
Tonttutuotanto: Yritykset, asuminen ja palvelut

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
Paikallinen yhteisöllisyys
Viestintä, vuorovaikutus ja kielipalvelut
Vaalit ja edustuksellinen demokratia
Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
Asukkaiden omaehtoinen toiminta
Uudet demokratian muodot
Monikulttuuristuminen

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen

Mitä hyvinvointialue tekee tulevaisuudessa

Sosiaalihuolto

- Sosiaalityö
- Sosiaaliohjaus
- Sosiaalinen kuntoutus
- Perhehoito
- Perhetyö
- Kotipalvelu
- Kotihoito
- Asumispalvelut
- Laitospalvelut
- Liikkumista tukevat palvelut
- Päihdetyö
- Mielenterveystyö
- Kasvatus- ja perheneuvonta
- Perheoikeudelliset palvelut
- Vammaispalvelut (sis. erityishuolto)
- Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki
- Sosiaalinen luototus
- Kuntouttava työtoiminta
- Omaishoidon tuki
- Lastensuojelu
- Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut

Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Pelastustoimi

- Pelastustoiminta
- Öljyntorjunta
- Palontutkinta
- Väestön varoittaminen
- Vaaratiedottaminen
- Turvallisuusviestintä
- Valvontatoiminta
- Kemikaalivalvonta
- Ohjaus- ja neuvonta
- Väestönsuojeluun varautuminen

Terveydenhuolto

Terveyden- ja hyvinvoinnin edistäminen, perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido

- Terveystarkastukset
- Neuvolapalvelut
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
- Opiskeluhuollon psykologipalvelut
- Seulonnat
- Avosairaanhoito
- Kotisairaanhoito
- Lääkinnällinen kuntoutus
- Mielenterveystyö
- Päihdetyö
- Suun terveydenhuolto
- Merenkulkijoiden terveydenhuolto
- Työterveyshuolto
- Ensihoito
- Päivystys
- Sairaala-/vuodeosastotoiminta
- Opetus- ja tutkimustoimintaa

Yhdyspintaprojekti

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen muutostukiprojekti

Tavoitteena

- Tuottaa konkreettisia ohjeita, toimintamalleja, työvälineitä, suosituksia ym. kuntien ja hyvinvointialueiden yleisen yhteistyörakenteen ja yhdyspintojen valmistelutyön tueksi
- Tunnistaa, koota ja jakaa hyviä käytänteitä kunnista ja alueilta
- *Lisätä ymmärrystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja yhdyspintatyön merkityksestä*

Projektissa priorisoitavat yhdyspinnat/työpaketit

- **Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet**
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Sivistys ja sote
- Työllisyyden hoito
- Maahanmuutto ja kotoutuminen
- Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml.Pela)
- + muut yhdyspinnat

**Projekti jatkuu
31.12.2023 asti.
Rahoittajina
Kuntaliitto
ja STM.**

Huomioita hyvinvointialueiden valmistelijoiden haastatteluista

Yleiset yhteistyörakenteet

- Neuvottelurakenteet
- Sopiminen ja sopimukset (sopimusohjat)
- Vuosikellot, tsekkauslistat, saatekirjeet
- Konkreettinen prosessi, miten määritellään ja toteutetaan yhteistyötä

HYTE-rakenteet

- Miten kunnat ja hyvinvointialueet sopivat, miten käynnistetään neuvottelut
- Millaisia työryhmiä, rakenteita ja organisoitumista yhdyspinnoilla

Järjestöyhteistyön rakenteet ja mallit

- Erityisesti ajankohtaista avustukset ja niihin liittyen kriteerit
- Toimitiloihin liittyvät asiat
- Kumppanuusmallit ja –sopimukset
- Vapaaehtoistoiminnan rooli kokonaisuudessa

Tiedolla johtaminen yhdyspinnoilla

- Yhteisen tilannekuvan merkitys

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

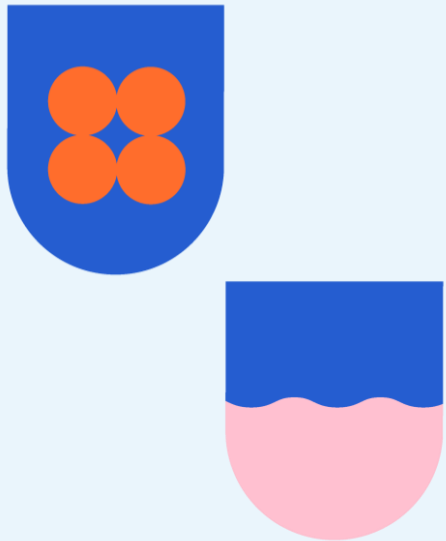
Syksyn teemat

- 23.09.2022 Johtaminen ja yhteistyörakenteet
- 28.10.2022 Työllisyyden hoidon yhdyspinnat
- 25.11.2022 Sivistyksen ja soten yhdyspinnat
- 16.12.2022 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Yhdyspintafoorumit toteutetaan perjantaisin kello 9-11 KuntaTV:n kautta.

Kuntaliitto on muutoksessa kuntien ja hyvinvointialueiden tukena

Kuntaliiton muutostuki

- Ohjeita ja tukimateriaalia
- Muutostukiwebinaareja
- Verkostoja
- Muutostuki-neuvontapalvelu

www.kuntaliitto.fi/sotemuutostuki

Sote-toimeenpanoon liittyvät kysymykset ja palvelupyynnöt neuvontapyyntölomakkeella : www.kuntaliitto.fi/neuvontapyynto

Parhaatkaan rakenteet eivät riitä, jos toimijat eivät halua toimia yhdessä. Yhteistyö rakennetaan lopulta aina yksilöiden välillä.

Sami Niemi

Erityisasiantunija

sami.niemi@kuntaliitto.fi

p. +358 50 589 9187

@namisiemi

www.kuntaliitto.fi